

- «Про підсумки виборів, які відбулися 27 березня 1994 року»; постанова ЦВК України № 102 від 30 червня 1999 р. «Про реєстрацію кандидата в Президента України Кучми Л.Д.»; повідомлення про результати виборів Президента України по єдиному загальнодержавному одномандатному виборчому округу 14 листопада 1999 року.
3. НМІУ. – Фонди. – Матеріали з Помаранчевої революції (пов'язка агітаційна «Вірю. Знаю. Можемо!»). 2004 р.; плакат «Схід і захід разом! Обіймемося, Україно!»; наліпка агітаційна «Свободу не спинити»; наліпка «Ні фальсифікаціям влади!»; прапор агітаційний «Вірю. Знаю. Можемо. Так!» (з підписами членів коаліції «Сила народу», політичних, громадських та культурних діячів). 2004 р.
4. Національний музей історії України (далі НМІУ). – Фонди. – Колекційна опис № 760 «Політична криза в Україні навесні 2007 р.».
5. НМІУ. – Фонди. – Колекційна опис № 764 «Роль політичних партій у суспільно-політичному житті України у 1990-х-поч. ХХІ ст.»
6. НМІУ. – Фонди. – Колекційна опис № 765 «Роль політичних партій України».
7. НМІУ. – Фонди. – Колекційна опис № 772 «Позачергові вибори народних депутатів в Україні 30 вересня 2007 р.».
8. НМІУ. – Фонди. – Колекційна опис № 837 «Судові процеси екс-прем'єр - міністра України Ю. Тимошенко та екс- міністра - внутрішніх справ Ю. Луценка (2011-2012 рр.)».

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ІНСТИТУТ ВЕЙМАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Тіхонов Дмитро Юрійович

студент

ННІ Історії та філософії

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

Науковий керівник – к.і.н., доцент Терещенко Т.В.

У культурному плані Німеччина завжди була частиною Західного світу: брала участь ранніх середньовічних процесах поділу влади, часткового поділу світської духовної влади, також влади князів станів; вона брала активну участь в великих визвольних процесах раннього Нового часу від Реформації до Просвітництва. Однак традиційні еліти Німеччини залишилися несприйнятливі до політичних наслідків Просвітництва: уявлення невід'ємних прав людини, ідеї народного суверенітету представницької демократії не вкоренилися тут до 1918 року. Коли ж вони запізненням нарешті утвердилися в Німеччині, це сталося під знаком військової катастрофи. В подальшому, саме через ті несприятливі суспільно-політичні і соціально-економічні умови, в яких опинилась країна, республіканський інститут не міг в повній мірі реалізувати потенціал і все-таки доєднатись до демократичних країн Заходу. Веймарська республіка — тема, що досліджувалась багатьма істориками в контексті розвитку демократичних тенденцій в Європі і в Німеччині, зокрема. Так, найбільший вклад в дослідження даної теми має Г. Вінклер, який розвивав ідею європейської демократичної моделі в Німеччині, а також особливості політичного регулювання Веймарської республіки. К. Брахер та К. Еберхард та багато інших

вчених теж відіграли велику роль в дослідженні демократизму в Німеччині та причин переходу до нацистського режиму.

Веймарська республіка, що стала результатом тих потрясінь для німецької нації після Першої світової війни так і не змогла включитись в новий світопорядок як рівна за можливостями і правами держава через ряд причин. Франція і Великобританія намагались покласти всю провину в розв'язанні Великої війни на Німеччину, але, зрозуміло, що визнати це було не справедливим, однак великого вибору не було, та і здобути симпатії демократичних держав, які і були переможцями, не вдалось [2, 291]. Специфічна демократизація країни теж відіграла свою роль в історії країни після 1918 року — дуже рано почалось введення загального виборчого права і пізня парламентаризація.

Соціал-демократи, які стали основною політичною силою, діяли так, щоб уберегти Німеччину від загального хаосу кривавої громадянської війни, що була в Росії. Переважна більшість німців дотримувалося тієї ж думки, що і впливові політики СДПН, Фрідріх Еберт Філіп Шейдеман. В результаті виборів в рейхстаг в червні 1920 року, прихильники політики компромісу — коаліція на чолі з соціал-демократами втратила більшість і уряд міг формуватись лише завдяки участі партій, що в 1919 році були проти ухвалення тодішньої конституції. А з 1925 року, коли представник правих партій зміг перемогти в виборах на посаду рейхспрезидента, розпочалась консервативна трансформація Веймарської республіки [3, 184]. Президентом став Пауль фон Гінденбург — людина, завдяки якій в 1933 році рейхсканцлером стане Адольф Гітлер. В 1930 році припинив існувати кабінет Великої коаліції — останній уряд парламентської більшості, де представництво мали зовсім різні партії. Незабаром після цього Веймарська республіка перейшла до своєї так званої «резервної конституції»: управління допомогою надзвичайних постанов рейхспрезидента на підставі статті 48 Конституції [5]. Завдяки цьому авторитарному заходу мали б вирішити цілий ряд проблем, в які Німеччина виявилася втягнута внаслідок світової економічної кризи. Пізніше Гітлер міг зіграти на тій специфічній демократизації країни: по-перше, народ ще з часів Бісмарка мав право брати участь в управлінні держави, але в останні роки республіки ці права зводились до фікції; по-друге той держаний устрій, що все частіше називали ненімецьким був не популярним в суспільстві. Основною причиною приходу Гітлера до влади була навіть не скільки електоральна підтримка, завдяки демагогічним заявам, а вплив консерваторів — «старих еліт», що хотіли зробити націонал-соціалістів молодшими партнерами і зберігати суворий лад кайзерівського рейху, завдяки підтримці правих сил [1, 450]. Гітлер використав ту політичну ситуацію і Німеччина була втягнута в справжнє протистояння з демократичними силами, в Велику війну, але німці здобули досвід і пішли по своєму шляху до демократизму.

З моменту свого об'єднання у жовтні 1990 р. тепер вже вся Німеччина стала західною демократією. Досвід Веймара глибоко вривався в колективну пам'ять німців. Перші спроби в області парламентаризму дали певний урок і навіть зараз мають вплив — на конкретному прикладі вони показують, що демократія це більше, ніж просто влада більшості. За часів криз демократія може відстояти свої позиції тільки тоді, коли вона має в розпорядженні дієздатні інститути, завдання яких полягає в тому, щоб запобігти зловживанню владою, включаючи при цьому і зловживання владою більшістю громадян [1, 180].

Однак, перш за все, демократія передбачає наявність широкого глибокого конституційного консенсусу, або, якщо використовувати термін політолога публіциста Дольфа Штернберга, «конституційного патріотизму». Під цим розуміється переконання у тому, що основні цінності демократичної конституції, на чолі з ідеями невід'ємних прав людини, панування закону, поділу влади і представницькою демократією, варті того, щоб їх захищати. Там, де не поділяють це переконання, навіть найдемократичніша конституція не здатна позитивно впливати. Той, хто хоче вчитися на досвіді Веймара, повинен прийняти цей висновок.

Література:

1. Винклер Г.А. Веймар 1918–1933: история первой немецкой демократии / Г.А. Винклер – М. : РОССПЭН, 2013. – 878 с.
2. Bracher Karl Dietrich. Politik und Zeitgeist. Tendenzen der siebziger Jahre, in: ders. u.a., Republik im Wandel 1969-1974. Die Ära Brandt (= Geschichte der Bundesrepublik Deutschland. Bd. V/1). – Stuttgart, 1986. – S. 285–406.
3. Winkler Heinrich August. Klassenkampf versus Koalition. Die französischen Sozialisten und die Politik der deutschen Sozialdemokraten 1928–1933, in: GG 17 (1991). – S. 182–219.
4. Von Weimar zu Hitler [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://edoc.hu-berlin.de/humboldt-vl/winkler-heinrich-august/PDF/Winkler.pdf>